

**FONTS PER A LA HISTÒRIA DE L'ESGLÉSIA
CONSERVADES A L'ARXIU HISTÒRIC COMARCAL
DE SANTA COLOMA DE FARNERS**

Josep M. T. Grau i Pujol

Entre els fons documentals conservats a l'Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners (institució creada l'any 1982 i integrada a la Xarxa d'Arxius de la Generalitat de Catalunya), n'hi ha diversos d'interès per a la història de l'Església, tot i no ser gaire voluminosos. Amb aquesta breu comunicació volem presentar uns fons poc coneguts i, en conseqüència, poc estudiats, ingressats en els darrers deu anys, com a exemple de la documentació de caràcter religiós que podem trobar en arxius no eclesiàstics. La seva procedència és de dos tipus: pública (en especial ajuntaments) i privada (donacions i dipòsits). És possible que en els pròxims anys s'incrementin aquests fons amb la recollida d'arxius patrimonials d'arreu de la comarca de la Selva.

Els arxius diocesans, capitulars i parroquials esdevenen la font principal de coneixement de la trajectòria històrica, tot i haver-se'n destruït alguns dels darrers durant la guerra civil (com els de les parròquies Bonmatí, Lloret de Mar, Massanes, Maçanet de la Selva, Martorell de la Selva, Riells del Montseny, Riudarenes, Sant Feliu de Buixalleu, Sant Martí Sapresa, Sant Pere Cercada, Sils, Vallcanera i Viabrea). Els fons que descriurem són complementaris.

Fons municipal

Santa Coloma de Farners

Dins la secció Obres i Urbanisme, en la sèrie Obreria, s'hi troba el llibre de l'obra de l'església parroquial de Santa Coloma de Farners (1710/1857). Es tracta d'un llibre de mida foli enquadernat amb pergamí, incomplet (ff. 121-130, 203-218 i 263-420).

En el capítol d'entrades hi localitzem els drets parroquials, almoines, interessos de censals, lloguer de taules per al mercat i per a les fires de Sant Macià i Sant Salvador, captes... Com a sortides s'annoten el manteniment de l'edifici, la renovació del mobiliari, la il·luminació (cera i oli), la neteja de la roba, salaris dels músics, del rellotger, del nunci, etc.: sense oblidar les despeses de les cerimònies religioses (predicadors, processons, encens, vi...).

En la secció *Obres de particulars* es conserva -entre altres- el llibre d'instàncies de permisos d'obres (1965-1891), l'expedient per a la construcció de l'església i convent del Cor de Maria entre els actuals carrers del Clavell i

de l'Ave Maria. S'hi adjunta un plànol de les façanes dibuixat pel mestre d'obres Josep Gallart.

El terreny havia estat obtingut mitjançant un establiment del 25 de novembre del 1888 (notari, Josep Escarrà Vergés). Les religioses del Cor de Maria es dedicaven a l'ensenyament, a Santa Coloma, des de l'any 1856.

Massanes

En la secció Sanitat conservem documentació del cementiri parroquial (1927/1932).

Fons notarial

El fons notarial el componen els protocols del segle XIX de les notaries del districte: Anglès, Arbúcies, Blanes, Brunyola, Hostalric, Lloret de Mar, Santa Coloma de Farners, Sant Hilari Sacalm, Tossa de Mar i Vidreres.

Sobresurten els capbreus següents:

- Pabordia del mes de novembre de la catedral de Girona, de les possessions del terme de Lloret (1576, 1815-1816).
- Pabordia del monestir de Breda sobre el terme de Lloret (1796-1800).
- Priorat de Sant Pere Cercada (1562-1588; 1727-1730). Inclou masos de Santa Coloma, Sant Miquel de Cladells, Sant Pere Cercada, Joanet, l'Esparra, Sant Feliu de Buixalleu, Sant Hilari Sacalm, Sauleda, Vallcanera, Aiguaviva, Salitja, Brunyola i Riudarenes.
- Monestir de Santa Maria de Ripoll sobre el terme de la vila de Tordera (1815-1820, 1830-1832).

Fons judicial

Jutjat de Primera Instància i Instrucció de Santa Coloma de Farners

Inclou els expedients de la secció civil (1925-1962) i de la secció penal (1944-1962), entre els quals l'església com a institució o els seus membres hi apareixen com a actors en algunes ocasions. De la persecució religiosa de la guerra civil només es conserva el Llibre registre de sumaris (1936-1941), en el qual es ressenyen tres detencions de sacerdots.

El dia 11 de setembre de 1936 (sumari 76) es processa per feixisme els sacerdots Joan Ferrés Puntonet, de 67 anys (natural de Medinyà), i Miquel Prats Bruguera, de 52 anys (natural de la Bisbal), tots dos veïns de Lloret de Mar. El 20 de juliol de 1937 (sumari 34) detenen per tenència il·lícita d'arma curta de foc Mn. Martí Ribas Casas, de 53 anys, nascut a Santa Coloma i resident a Tossa de Mar (és absolt per la sentència del 5-I-1938).

Jutjats Municipals

En els fons de Massanes, Sant Miquel de Cladells i Vidreres es conserven els expedients de matrimonis canònics.

Fons religiosos*Parròquia de Santa Coloma de Farners*

- Llibre d'actes de la joventut d'Acció Catòlica espanyola (1939-1953).
- Llibre d'actes de la junta parroquial d'Acció Catòlica espanyola (1943-1944) i fitxer provisional dels caps de família.
- Llibre de misses i oficis (1976-1980). Conté també els comptes del "Club Deportivo Columbo" (1954-1960).

Aquesta documentació s'ingressà amb el llegat de Mn. Benet Font.

Parròquia de Sant Miquel de Cladells

Fundacions de misses i aniversaris (1727-1772). Inclou la creació i venda de censals (1712-1750). Es tracta de còpies notariales en paper realitzades davant els notaris d'Arbúcies, Hostalric, Sant Hilari Sacalm i Santa Coloma de Farners.

Aquest lligall provenia del fons municipal de Sant Miquel.

Priorat de Valldemaria (Maçanet de la Selva)

- Llibre de rendes (1689). L'esmentat priorat estava unit al monestir de Sant Daniel de Girona. Fotocòpia. L'original (en mans d'un particular) té format quart i cobertes de pergamí. Té 176 pàgines escrites. Abasta part dels termes de Vidreres, Hostalric, Maçanet de la Selva, Pineda de Mar, Palafolls i Tordera.

Inventaris

L'Arxiu Comarcal també conserva, per a ús dels investigadors, una còpia dels inventaris dels arxius parroquials de Riudellots de la Selva i de Vilobí d'Onyar, realitzats l'any 1985 per Joaquim M. Puigvert Solà i Josep Pujol Coll, respectivament.

Fons personals*Família Aragó (Santa Coloma de Farners)*

- Escritures de compra de béns procedents de la desamortització als termes d'Amer, Palau Sacosta i Santa Coloma de Farners per part de la família Prat de

Santa Coloma (s. XIX).

- Col·lecta per a l'ampliació de la capella de Sant Sebastià de Santa Coloma (1881-1886).
- Discursos inaugurals de Manuel Aragó Ros per als cursos escolars del Col·legi dels PP. de la Sagrada Família de Santa Coloma (1882-1890).
- Projecte d'estatuts, correspondència i actes del Centre de Catòlics de Santa Coloma de Farners (1885).
- Acta de consagració de l'altar i imatge del Sagrat Cor de la casa particular de la família Aragó (1898).
- Expedient per a la fundació d'una causa pia sota la invocació del Sagrat Cor de Jesús a l'Església Parroquial de Santa Coloma i fundació d'almoines per als pobres (1905-1910).
- Escripura de manament atorgada pel Rv. Martí Guitart i Torrent, religiós de la Companyia de Jesús a Filipines (1906).
- Estatuts i comptabilitat de l'associació benèfica "La Caridad" (Santa Coloma) (1913-1920).
- Esborranys d'articles inèdits i de publicats de Manuel Aragó sobre temàtica religiosa.

Família Torra (Santa Coloma de Farners)

- Benefici de la capella de Santa Maria de Vilademany (parròquia d'Aiguaviva). Relació de censos (ss. XVIII-XIX); augment de la dotació (1779); estat de les rendes (segle XIX).
- Parròquia de Santa Coloma: rebuts de l'administració de la capella del Santíssim (1821).
- Indulgències (1825-1834, 1873) i sermons.

Mn. Benet Font Vilert

Nascut a Serra de Daró (1892), exercí el seu ministeri sacerdotal a Santa Coloma de Farners durant 54 anys, on morí l'any 1980. L'any 1967 és nomenat fill adoptiu de la ciutat. Va ser un rector que, a més de la seva tasca pastoral, dedicà molts esforços a l'ensenyament i a l'esport. L'arxiu comarcal conserva la seva biblioteca personal, un plec de sermons, diversos àlbums de fotografies familiars i plaques d'homenatge.

Col·leccions especials. Impresos

Goigs

- Parròquia de Santa Coloma de Farners: santa Coloma, sant Sebastià, sant Marçal, sant Dalmau Moner, sant Salvador d'Horta, Mare de Déu de Farners i Mare de Déu dels Dolors (cobles).

- Parròquia de Sant Pere Cercada: sant Pere, sant Iscle i santa Victòria.
- Parròquia de Maçanet de la Selva: sant Jordi.
- Parròquia de l'Esparra: Mare de Déu d'Argimon.
- Parròquia de Valleanera: santa Eulària.
- Parròquia de Sant Hilari Sacalm: sant Hilari.
- Parròquia de Sant Martí Sacalm: Mare de Déu del Far.

Estatuts i reglaments

- “Reglamento del Cementerio parroquial de la villa de Riudarenas”, 1882.
- “Reglamento del Centro de Católicos de Santa Coloma de Farnés”, Figueres 1887 i Barcelona 1890.
- “Estatuts del Sindicat Catòlich Agrícola de Riudarenas y Sils”, Girona 1908.
- “Estatutos de la Sociedad de Socorros Mútuos establecidos en el pueblo de Castanyet y comarca bajo la advocación de Sant Isidro”, Santa Coloma de Farners 1919.
- “Asociación la Caridad”, Santa Coloma de Farners 1928.

Pastorals del bisbe de Girona

- Resolucions sinodals de la diòcesi de Girona (1831, 1850, 1855, 1858, 1864).
- Cartes pastorals (1826, 1833, 1848, 1851, 1862).
- Edictes pastorals (1850).
- Exhortacions pastorals (1853, 1854, 1856).
- Instruccions pastorals (1855).

Fulletts (anterior a 1936)

- “Resseña històrica del santuari de Nostra Senyora del Coll, actualment iglésia parroquial”, Vic 1896 (també es conserva la segona edició de 1949).
- “La festa del pelegrí de Tossa”, de Llorenç Fabrellas i Bellver, Santa Coloma 1924.

Altres

- Recordatoris de comunió, estampes, novenes, impresos de celebracions religioses relacionats amb la comarca.

Hemeroteca

Revistes locals

- *El Cric* (1982-1993...), revista editada per la parròquia de Riudellots de la Selva.
- *Misión / Olot-Misión* (1955-1956, 1958-1969), Olot.

- *Luz y Guía / Llum i Guia* (1972-1993...), Cassà de la Selva.
- *Ressò* (1968-1993...), Santa Coloma de Farners. D'aquesta revista també conservem documentació de l'administració (comptabilitat 1968-1973 i correspondència 1969-1973).

Aquestes publicacions naixeren sota l'aixopluc de l'Església.

Fulls parroquials

- *Hoja Parroquial / Full Parroquial* (1933-1936, 1939-1964, 1971-1987), Santa Coloma de Farners.
- *Hogar Parroquial* (1952-1958), La Cellera de Ter.
- *Suplement del Full Parroquial de Girona* (1979-1990), Breda.
- *Suplement del Full Parroquial* (1983-1991), Tossa de Mar.
- *Suplement informatiu de la Parròquia* (1990), Sant Hilari Sacalm.

Altres

- *La Paraula. Butlletí dels dirigents de la FJC de C.* (1935-1936).